

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSAG.

Megjelen minden szerdán és szombaton este.
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Vekerle-tér 502.

Felolós szerkesztő:
Dr. Buza Barna

Előfizetési ár: egész évre 10 korona, félévre 5 korona, negyedévre 2 korona 50 fillér. — Egyes számú ára 10 fillér.
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társai, Wekerle-tér 502.
Hirdetéseket a legutányoabb árban közölnek.

A szabadelvűség kérdése.

Írta: dr. Zeindely István.

II.

Midőn azon nagy kérdésre felelnék, hogy politikai és közgazdasági tekintetben mennyiben mozdította elő a szabadelvű párturalom hazánk önállóságát, és hogy mit köszönhetünk ez uralomnak a nemzeti vívmányok tekintetében? elsősorban kísértünk meg kifejteni, mennyiben volt ez uralom szabadelvűnek tekinthető, mennyiben felelt meg a liberalismus követelményeinek?

Mi az igazi szabadelvű politika? e kérdésre a feleletet nem könnyű megadni. Nagy érdeklődéssel olvastuk, midőn Széll jelenlegi kormányelnök nemrég a felsőházban fejtegette, noha a szabadelvű politikának a jelenlegi kormányrendszerrel való összeköttetését nem láttuk eléggé megmagyarázva. Kísértünk meg e kérdés előadását a jelenlegi politikai elmélet alapján.

»Szabadelvű az a politika — mondja Paul Manet — mely elismeri, hogy az egyéneknek velök született, az állam-határaitól független jogai vannak, melyeket az állam megvéd és biztosít, de a melyek nem tőle erednek, melyeket tehát sem meg nem szüntethet, sem el nem törölhet. Ezen meghatározás azonban a szabadelvűség fogalmát nem meríti ki s például az angol viszonyokra, hol az állam souverainitásának felette álló abszolút jogot nem ismernek nem is volna applicálható. Az egyének alapjogainak, melyeket a jogbölcselet ősjogoknak, velünk született jogoknak is nevez, elismerése még nem elég, ehhez kell járulnia a politikai jogok minél teljesebb megadásának, melyek pedig nemcsak nem függetlenek az államtól, hanem mint az állam által adott engedmények jelentkeznek. A polgári és politikai jogok elismerése, fejlesztése és biztosítása, az emberi szabadság érvényesülésének minél nagyobb mérvben való kiépítése — ez a szabadelvűség kritériuma.

Az államélet feltételét képező rend keretén belül minél nagyobb latitude-ot engedni az állam tagjainak, előmozdítani az egyesek egyéni, társadalmi és politikai leghabzóbb mozgathatóságukat minden irányban, lehetővé tenni, hogy az egyéneknek és társadalmi köröknek a lehető legnagyobb önrendelkezés biztosítottassék, ez képezi a legmagasabb szabadelvűségnek. Szabadságot engedni

addig, míg a mások jogaival el nem létezők, az állam érdekeire veszélyesnek nem jelentkeznek, tehát minél nagyobb biztosítékokkal körülvenni az egyéni szabadságot, a tulajdon sérthetlenségét, a munka és költözésre való jogot, a vallás, lelkiismereti s gondolat szabadságot, az egyesülési és gyűlékezési, a kérvényezési jogot, a sajtó szabadságot, lehetővé tenni, hogy politikai jogokban minél többen részesedjenek, megvalósítani a jogegyenlőség alapjait a jogállam követelményeit, párosítani az államélet fokozatos fejlesztését a mérséklettel, nemzeti alapon nagygyá, hatalmassá és erőssé tenni az államot, ezek a liberalismus követelményei.

Ezen elveket legteljesebben a francia nemzet valósította meg, a liberalismus leglánglelkűbb vezére, Mirabeau foglalta össze abban a declaratívában, mely az »Emberi és polgári jogok kinyilvánítása« című ismeretes, mint a liberalismus evangéliuma.

A liberalismus tehát megköveteli, hogy az osztály, rang, születés által nyújtott köz- vagy magánjogi előnyök, mint a haladás gátjai eltöröltsenek vagy legalább is mérsékeltsenek, hogy mint a fent említett jognyilatkozat mondja, »minden társadalmi megkülönböztetésnek csak a közjó legyen az alapja.« *A szabadelvűség és a demokratia tehát iker-testvérek, egyik a másik által lesz tevékenyebb és gyümölcsözőbb, mutatja azt a magyar alkotmány is, hol a liberalismus követelményeinek biztosítékai a demokratia érvényesülésével együtt 1848-ban vitettek keresztül.*

Igy értették ezt nagy reformatoraink, így Kossuth, aki jogokat adott a népnek, így értette Deák, aki hirdette, hogy »a szabadság másoktól megosztva nem fog, sőt erősödik és annál biztosabban áll, minél többen lehetnek részesei.« Deák maga szabadelvű és demokrata volt minden ízében. Ellensége a rang, cím és kitüntetésnek, méltánylója a tehetség és szorgalomnak, a munkának, — hisz ő maga is örökös munkában töltötte életét. Megelégszik a tekintetes ur címezzel, nem hivalkodik családi összeköttetéscivel, mert életének vezérelve: Virtute decet, non sanguine niti. — Ő belátja, mennyire el vagyunk maradvá a demokratia és szabadelvűség terén, s nem nagy közjogi műve, nem a dualismus az, ami nevért (elhitetik legalább) halhatatlanná teszi, hanem a korviszonyok ismeretéből fakadó azon

törekvései, melyek egyrésze megvalósult ugyan, de egyrésze ma sem jutott diadalra. De Deák szellemét e párt nem örökölte. Amint nem tudta megőrizni a közjogi alap integritását sem, úgy nem tudta folytatni azt a nemes, azt a minden ízében szabadelvű politikát sem, melyet ő inaurált és pedig az akkori nehéz viszonyok között nem kis bátorsággal és bölcsességgel.

Ha a most uralkodó párt valóban ki akarta érdemelni a szabadelvű elnevezést, ha magát a Deák szellemi örökösének hirdette, ha nemcsak cégnék akarta használni (mint Apponyi mondta) a szabadelvű nevet, meg kellett volna valósítani azon követelményeket, melyeket a liberalismus hoz magával.

Három évtized hosszú idő, a belreformok keresztülvitelére legalább is elég lett volna, s e tekintetben, fájdalom, alig történt nagyobb haladás a liberalismus szellemében. Avagy fejlesztve lettek nálunk a közszabadság biztosítékai? Az alkotmány és egyéni szabadság biztosítékait, mint említettük, még a 48-as törvényhozásnak köszönhetjük, a közteljesítést, a sajtószabadságot, a tanácsabadságot itt találjuk lerakva, s még az állam és egyház viszonyairól is e törvényhozásnak rakta le a jövőben követendő alapelveket és irányokat.

Három évtized még arra sem volt elég, hogy az egyesülési és gyűlékezési jogot törvényileg szabályozzuk, a jelenleg is szabályt képező miniszteri rendeletnél tovább nem jutottunk, ami pedig veszedelmessé is válhatik. De kiterjesztettük e legalább a politikai jogokat a törvényhozáson való részvétel tekintetében? Figyelembe vettük-e, hogy az ország népessége 1874-től, az utolsó választási törvényünkől számbelileg mennyit emelkedett? gondoskodtunk-e a parlamenti reformról, a melyre vonatkozólag hallunk ugyan biztató szavakat, de nem látunk egyéb eredményt, mint hogy Széll jogot adott az adóhatalékosoknak a szavazásra, ezt pedig csak nem üdvözölhetjük valami nagy vívmány gyanánt? A választókerület rendezése, a census egyöntetű szabályozása, leszállítása, hogy az ország törvényhozó testülete minél helyesebben s a nemzeti tagosításnak megfelelően alkottassék össze, nem egyéb-e ma is pium desideriumnál sok egyéb dologgal együtt? Pedig a parlamenti reform keresztülvitelére bizonyára a szabadelvűség követel-

ménye s talán nagyobb vívmány lett volna az erküdtészeknél, mely szintén a liberalismus szüleménye, de a gyakorlatban nem igen válik be a mi viszonyaink között. És mi lett a megyék önkormányzatából, amely pedig szintén egyik postulatuma volna a szabadelvűségnek. A vármegyék legnagyobb részben a kormánypolitika eszközei lettek, a régi szellem kihalt belőlük s ma már csak az utolsó fejzecsapás következik, a mely alatt a korhód megye az államosítással önkormányzatát teljesen elveszítette. A jogegyenlőség legelembb követelménye, hogy külön törvények ne létezenek, a melyek az állam büntető hatalma tekintetében különbséget teremtsenek; összefér-e a militarismus a liberalismussal, a maga külön törvényével, külön szellemével és elfogásával? A szabadelvűpárt a polgáriházaságot és a vallás szabadságot kivéve nem építette ki alkotmányunkat a szabadelvűség szellemében. S e két nagy dologban is kié volt a kezdeményező lépés? nem Irányi sürgette-e évről-évre a vallás szabadság és polgáriházaság megvalósítását, s vajjon bekövetkezett volna-e e különben igen helyes reform, ha az elkeresztelési rendelet nem születte volna annak megoldását, ha Szilágyi, Csáky és Wekerle, a szabadelvű pártunk hosszú időn át legkiválóbb alakjainak küzdelme mellett nem nyújtja támogatását a turini ősz remete szózatára a függetlenségi és 48-as párt, mely a szabadelvűség terén mindig magassabban állott. »Suum cuique tribue« ebben határozta meg a rómaiak a jog fölvetését, ezt kell alkalmazni a politikai események s eredmények bírálatánál is. El kell ismernünk, hogy a kormány az egyházpolitikai állapotok rendezésével, az idevonatkozó törvények megalkotásával derék munkát végzett; de viszont nem szabad és nem lehet azt állítani, hogy az államélet legtöbb ágában megfelelt a szabadelvűség követelményeinek s különösen a demokratia fejlesztésének. Mert míg egyfelől a hatalom szolgáltatában állókat hivatali állásokkal sinecurakkal, címezzel és kitüntetésekkel honorálta, ami a közjó fogalmának a párt javával való összevararása és sehogy sem fér össze a demokracia alapelvét képező egyenlőség gondolatával, másfelől követte Tiszát abban is, hogy »aki bánt, egy helyett — ha lehet — kettőt ütök rajta« (1875-iki beszéd: Felelet Apponyinak) s nem a bekeszeretet és kiengeszt-

telődés, hanem a bosszu érzetét ápolta azok ellen, kik elegendő anyagi és szellemi függetlenség birtokában nyakukat a caudiumi igába meghajtani nem voltak hajlandók. Így azután nem is lehet csodálni, hogy ez az anyagilag egyre gyengülő nemzet jórészen áldozatává lett a politikai opportunizmus kárhözvont rendszerének (Vége következik.)

Egy röpiratról.

Írta: Matolai Etele.

E napokban a levélhordó egy röpiratot hozza hozzám. — szerzője vagy kiadója kívánt-e vele megismerkedni? nem tudom és nem tudom, ki a szerzője? Címe: „A Konvent hősök, írta: XYZ.” Tájékoztatom a függetlenségi képviselők elleni dühötől, (azonban Kossuth Ferencet kivételbe teszi). Erdemes-e vele foglalkozni. — nem tudom, de ő azt hiszi, hogy megmentette vele a parlamentarizmust. — sőt a hazát, ha rá hallgatnak; ha nem, nem tehet róla. Pedig tulajdonképeni javaslat nincsen benne, tehát az nem lehet egyéb, mint hogy a függetlenségi párt egyszerűen megsemmisüljön, vagy hogy Széll Kálmán abszolút hatalommal diktátor legyen. — És 8??

Egy látszik, nagyon érzi azon érvünk igazságát, hogy a kormánynak és az őt támogató többségnek azért nincs joga az úgynevezett katonai javaslatokat át erőszakolni és az obstrukciót jogtalan erőszakoskodásnak bélyegezni, mert a kérdés a választásokon nem volt felvetve, az iránt tehát a választók nem nyilatkoztak. Erzi ennek igazságát és sulyát, és ezért legelőbb is ezt veszi ostrom alá. De miként érvel ellene? — Ezt mondja: „Amde azok az ellenzéki pártok és frakciók, melyek ma a konvent hősök vezérlete alatt össze-fogtak, megmondták-e a választó nemzetnek előre azt...” Hát ugyan hogy mondhatták volna, ha nem tudhatták, miről lesz szó! Vagy az ellenzéki képviselőknek előre kell megmondania szándékát: a kormány-pártjának nem? Erre az érvelésre csakugyan rá lehetne mondani, hogy „mönkjé boldogabbat!”

„Nem mondták meg előre, mondja tovább, hogy akármilyen törvényes lesz is a kormányzat szelleme, akármilyen kifogástalan lesz is a hatalom kezelése, akármilyen becsületes lesz is a kormányzás rendszere, és akármilyen legitím lesz is a kormányt támogató többség: ők (az ellenzéki képviselők) mégis lábbal fogják tapodni az alkotmányos parlamentarizmus alapelveit” stb. Hát ezt mint vádat egyszerűen visszautasítunk. Itt a kormányzat szelleméről, a hatalom kezeléséről nincsen szó, de van törvényhozásról, s a kormány és többség eljárása ebben nem legitím, nem helyes; és az ellenzéki képviselők azért ellenzik, hogy ellenezzék ami nem helyes. Ezt csak nem szükséges a választásokon külön megmondani?!

Megmondták-e a választó nemzetnek előre, — kérdi tovább XYZ ur — hogy minden igaz ok nélkül az obstrukció rendszerrel által fogják megfojtani az alkotmány életét? . . . stb. Itt már a szerzőnek nem csak higgadtságát, de őszinteségét is kétséges kell vonnom, mert lehetetlen tartom, hogy az okot, mely miatt az ellenzék az utolsó fegyverhez folyamodott, oly csekélységnek tartaná, hogy azt mondhasssa: „minden igaz ok nélkül!” Hát 34000 embert és annyi milliókat áldozni — csekélység, vagy éppen semmi?! Ha megtámad az ellenség, akkor nem 34000, de minden ember menjen, aki csak képes menni, és akkor, ha kell utolsó fillértünk is feláldozzuk, ha szinte azt sem tudjuk, holnap lesz-e mit a számba tennünk. De nem erőlt van szó: csak a békeleltámadó akarják emelni, és erre és a békefelfeléeresztés milliókat költeni! Az a 34000 kétszeresen számítandó, mert

nem csak ők vonatnak el polgári produktív foglalkozásuktól, de a honmaradottaknak nemcsak helyettük is, de rájuk is kell dolgozniok. Tehát a nemzet anyagilag is nyílván szegényebbé tétetik. Es ennyi millióval, amikor ugy is olyan szegények vagyunk, hogy mostani adónak is csak a'ig vagyunk képesek fizetni.

Nem tudhatom XYZ ur kiletét, mert a névtelenség köpenyegével takarodik p. dig a ki ily erősen támad, annak nyílt sisakkal illenék a küzdőterén megjelennie; tehát helyzetét sem tudhatom, de ugy sejttem, hogy ama felsőbb tizezer közé tartozik — (ha ugyan vannak ennyien ez országban) akiknek 10 vagy 20 — 25% adóemelés — semmi! a nemzet zömének helyzetét pedig nem ismeri, a szegénységéről fogalma sincs. Vagyen tehát magának fáradságot ezt is tanulmányozni és azután mondja, hogy akik a nemzetet ettől meg akarják menteni, „minden igaz ok nélkül” cselekszenek!

Szép, igen szép XYZ. urtól, hogy előismeri, hogy a multban „merek többség-uralmi rendszer uralkodott, mely évtizedeken át a parlamenti abszolútizmura építette hatalmát. és országszerte ildözte a független politikai meggyöződéseket és cinikusan törte össze az ellenzékét”. . . stb. — Ilyen erősen talán én sem mondotam volna ezt, mint ő. De hát mivel bizonyítja azo. axioma gyanút adó vetett állítását, hogy most már nem ugy van? Semmivel még csak nem is magyarázza, nem hogy bizonyítaná. Pedig mi a valóságban lényeges különbséget nem tapasztalunk. Epen itt, saját választókerületünkben is ugy történt, amint XYZ ur írja hogy a kormány cinikusan törte össze az ellenzékét, még olyan kerületekben is, melyekben az ellenzéké volt a tényleges többség — (ahol nem volt, ott nem kellett megtörni!).

Abban nincs igazsága, midőn azt mondja: „Sőt a régi rendszer virágjában soha sem láttuk bent a parlamentben sem a honmódot obstrukciót! Pedig hát lett volna erre elég ok és elég alkalom!” — Dehogy nem láttuk. Alig, hogy első miniszterelnökünk (a kiegyezés után érte, első) náhai Andrásy Gyula gróf element külügyminiszternek, az akkori kormány új választási törvényjavaslatot mutatott be és azt, mely az addig 3 évenként tartott választásokat 5 évre kívánta határozatni.

Hát ezek ellen csakugyan obstrukcióval élt az akkori ellenzék, csak, hogy akkor nem obstrukciónak, de „agyonbecsülésnek” nevezték Az országgyűlés 3-ik évéből már csak 4 hónap levén hátra, sikerült is e két javaslat törvénynyé váltát meghehüsteni. Igaz, hogy a következő országgyűlés megszavazta azokat, mert már akkor azok a választók előtt is ismeretesek voltak és a választók ismét olyan többséget küldöttek a képviselőházba, amely a kormányt támogatta, s az ellenzék többé nem obstruált. Tehát ez most is így lenne.

Ha visszatásztóan csunykák voltak is — írja X. Y. Z. ur — a „nagy tömegnek” azok a tulajdonságai, melyekkel a régi corruptió biztosan dolgozhatott (vegyük tudomásul az érdekes vallomást) — nem épen ily visszatásztó a tömegeknek ama mánszerű rossz tulajdonságai, melyek az ellenzéki szovinizmus vagy terrorizmus (!) is mindenkor biztosan számíthatott, s melyekre cynicusan számít mai is? Mert mivel rosszabbak, s mivel visszatásztóbbak a nagy tömegnek ama tulajdonságai, melyeknél fogva meglehet vesztegetni pénzzel, és le lehet részegíteni borral vagy pálinkával, — mint azok, melyeknél fogva meg lehet vesztegetni ámitásokkal, rágalomokkal, gyanúsításokkal és le lehet részegíteni . . . igazát saavakkal? Semmivel sem rosszabbak és semmivel sem visszatásztóbbak sőt (!!)

Ez már a valódi telivér cynizmus! Hát ha mi felvilágosítjuk a választókat arról, mit értünk mi „függetlenség” alatt, mik a mi céljaink és

eszközaink: ez X. Y. Z. ur szerint „ámítás, rágalom, gyanúsítás”, — és szerinte jobb a választókat pénzzel megvesztegetni, itallal lerészegíteni, mintsem szóval felvilágosítani, mondjuk megnyerni! Vagy ez csak ellenfeleinknek szabad: nekünk nem? Ugyan mily alapon?

Erős színezéssel festi és kárhóztatja X. Y. Z. ur az obstrukciót. Hát ugyan van-e a ki azt elméletileg helyesli? Van-e, a ki nem fidalommal veszi, hogy e szerencsétlen fegyverhez kellett folyamodnunk?

»Ha a kisebbség diktálni akar — mondja e helyütt — ez alkotmányos jog és a szabadság corollariuma. Ha a többség a maga jogát követeli — ez terrorizmus! Nem ugy van: a kisebbség „diktálni” nem akar, csak megakadályozni hogy a többség ne „diktáljon” olyant, a mi a kisebbség meggyöződése szerint káros a hazára. — Ha a többség helyesen, méltányosan él jogával, azt senki se mondja terrorizmusnak; de ha olyan dolgot, melyre a választók nem nyilatkoztak, ez insidius meglepetéssel akar keresztül vinni, holott az a nemzet egy nagy részének, sőt talán többségének ellenére van és meggyöződése szerint veszélyes, káros a hazára — és keresztül akarja vinni csak azért, mert a többség jogának érvényesülni kell — ez erőszakosság.

Hogy komor aggodalmak közt kérdezzük, meg „mi lesz ennek a vége?” ebben igazza van. De a helyett, hogy utat módot mutatná a kibontakozásra: épen elzárja azt, — kizárja még a lehetőségét is — mondván, hogy „ezen a ponton sem a kormány, s a többség nem engedhetnek, a harc folytatása és a helyükön való megállás rájuk nézve becsületbeli kötelességé volt.” — Hát az ellenzék nézve nem?! — Az ellenzék legújabb ösmért határozata módot nyújt a kibontakozásra, kinyilatkoztatván, hogy az ugynev. indeminitit átbeszálja, de ugy, hogy az alatt he a katonai javaslatok tárgyalásának, de a költségvetés. El nem fogadták. . . Hát kit illet meg a csökönősség vádja? Ki az intranzigens?

Egy ellenzéki lap vezércikkében olvassam e napokban, hogy az ellenzék becsülettel le nem szoríthat, ha legalább némi ugynev. nemzeti virágnyokat nem nyerhet a hadsereg körül. Hát én, természetesen, örömmel fogadnám azokat, habár távolról sem tartom kielégítőnek; de hiem és meggyöződéssem szerint képviselőink nem azért obstruálnak, hogy kizavtva valamely, a kérdéses törvényjavaslat keretén kívül eső engedményeket esikarjanak ki; de azért, mert a javaslat törvénynyé váltá szinte elviselhetetlen tréheté róna a nemzetre. Ejsse el ezeket a kormány, vagy legalább is szállítsa le, de lényegesen szállítsa le az igazán nélkülözhetetlenre és csak csak arra, mi egy esetleges háboru esérére mulhatatlanul szükséges (ha van ilyen) és törlje mind, a mi a békeleltámad emeltetésével jár; hiszen a békeleltámadással nem veredünk, azaal nem védekezünk ellenséggel szemben. Az tehát nem is szükséges. Így az után lehet szent a béke.

A kormány és a többség ebben a „hárcban” — írja tovább XYZ. ur . . . „Az ő védelmök tehát tisztán a defenzívára szorítkozik — (risum tenentis amici) s nem akaruk átépíteni abba a vézetes offenzívába, melynek eredménye a kisebbségi erőszakkal szemben a többség erőszaka lenne.” — Mit akarnak tehát? hát a kisebbség harca offenzíva? Hogy lehet így megfordítani — vagy inkább kifordítani a kérdést? Hát tegyük fel, hogy az ő defenzívájokban ők lesznek a győztesek: mi lesz akkor? nemde csak az, hogy javaslatukat keresztül viszik. Tehát ez az offenzíva — nem megfordítva! Ez a többség erőszaka!

Azt mondani, hogy az ellenzék „azt sem bánja már, ha az egész ország lángba borul” oly könnyű vád, a melyet talán higgadtabb megfontolás után maga a szerző is szivesen

kitörölne könyvéből. . . Hazafiatlan a kormány és pártja sem szokott rák fogni. De vajlon nem méltán mondhatjuk-e vissza, hogy ott nem bánják, ha az egész ország koldusbotra jut is, csak teljesíthessék a katonai követeléseket. Sőt talán az egész javaslat a Kollonics tanból fakadt: „faciam Hungariam pauperem.”

»Ha a kormány és a többség engedik: vége a parlamenti kormányzás lehetőségének Magyarországon. A kisebbség minden évben megismételheti az obstrukciót . . .

Ó! ó! van abban a kisebbségben annyira ész is, anyira hazafiság is mint XYZ urban hogy ok nélkül bizonyosan nem ismétli meg soha! Hozzanak törvényt, hogy az ugynev. szerves törvények iránti javaslatok, a fontosabb és lényegesebb törvény javaslatok, mint ez is és az olyanok, a melyek a népre ugy terhet rónak mint ez is — közöltessenek az ország törvényhatóságokkal, hogy ezeknek idejők legyen azokra nyilatkozniok és csak ezután három hónap mulva terjeszthessenek országgyűlési tárgyalás alá. Ekkor tájékozhatja magát a kormány a közvélemény felől, nem lesz szükséges agitációra, népgyűlésekre, és ki nem teszi magát a kormány az obstrukciónak. Az épen nem baj, hogy több időbe kerül mig egy fontos törvény meghozatik; az a baj, hogy nyakra főre gyártjuk a törvényeket. „Pessima republica: plurima leges.”

Hog, az ország megmozdult, hogy népgyűlések nyilatkoznak, küldött-ségek tiltakoznak a javaslat ellen, a röpirat a „Konvent hősök” parlamenten kívül tevékenységüknek rója fel: tessék Önöknek is, izgasnának, beszéljenek, szónokoljanak és hozzanak föl csak egy ötödresnyit anynyi küldöttség a javaslat mellett.

De végre is, ha minden igaz, amit XYZ ur ír, ha mi oly boldogok vagyunk, a kormány és a többség pedig oly mint ő állítja; mutassák meg „az okosabb enged.”

Hírlapokról. Fájdalom, még mindig nagyon indolens a magyar ember. Szomoruan mutatja ezt a hírlapok dolgában való viselkedése is. Így pl. még mindig a legelterjedtebb lap az országban a *Budapesti Hírlap*. Ez a lap folyton változtatja az irányát. Legtöbbször ellenzéki volt, még pedig nemzeti párti. Gyönyörű cikkeket írt a nemzeti követelések mellett, a Gotterhalte ellen, stb. Most pedig a lehető legkormánypártibb, tulatesz a Magyar Nemzetben s a *Budapesti Naplón*, és tájékozó dühvel, felháborító cinizmussal igazságtalansággal támadja az ellenzék becsületes harcát a nemzet jogai mellett, a Gotterhalte ellen.

Szét a köpönyegforgató, s most olyan undorítón kormánypárti lapot még ma is legnagyobbbrézt ellenzéki emberek olvassák, akik megrendelték még akkor, mikor a nemzet jogait küzdő ellenzéki lap volt, s bármennyire megbotráncolnak is a mai irányán, lusták arra, hogy visszaküldjék, s más lapot rendeljenek.

Pedig nagy hiba ez, mert így közvetve támogatják a kormánypártot és ellenzéki emberek bizlalják a kormány lapjait. A közönségnek ez az indolens viselkedése teszi lehetővé azt az undorító dolgot, amire más országokban alig van példa, hogy a legnagyobb lapok is úgy változtatják a pártállásukat, mint más ember a gallérját. Küldené csak vissza ilyenkor minden előfizető a renegát lapot, majd megtanulnák

hogy nem lehet a közönség meggyőződéséből jöttököt üzni.

Kérjük a magyar közönséget, hagyjon fel már ezzel a közönyösséggel. Azok a jó ellenzéki emberek, akik a Budapesti Hírlapot hordatják, küldjék vissza ezt a mamelukká süllyedt újságot, és fizessenek elő az ő meggyőződésüket hirdető lapokra, a Magyarországra, az Egyetértésre, Magyar Szóra, Független Magyarországra, amelyek egyébként is többet érnek most, mint a Budapesti Hírlap.

Különböző újságckekről.

Szerény lapunkkal és annak szerkesztőjével többféleképp is méltóztatnak foglalkozni a mult hetén a megyei lapok.

Elsősorban *Matolai Etele* s id. *Banusz József* válaszolnak a pataki járás ügyében, elmondva, hogy biz az nem nagy igazság, hogy a Középgyógyintézet Tokajba kell járni, de ha minden igazságtalanságon segíteni akarunk, fel kellene forgatni a vármegyét.

Pedig nem, — mert a tokajit kivéve, mindenki járás beosztása és székelység elhelyezése igazságos és legfeljebb a homonnai járás kettősítése, Bereczki, Szerdahely, Vajdaszka községeknek Ujhelyhez való csatolása, s talán még egy pár apró változás lenne óhajtható. De nagyon helytelen dolog az igazságtalanságok konstatálása mellett, ahelyett, hogy azokon segítsünk, még új igazságtalanságot követni el a pataki járás felállításával.

Azután *Kun Dániel* ismételteti, hogy a mi lapunk *Barthos*-sal összeköttetésben van. Főlétesleges mondanunk, hogy szó sincs róla. *Barthos* ellen a Visszajárót mi is követeljük, és többször kijelentettük, hogy ha igaznak bizonyul, amit a Zemplén-megyé irt róla, — el kell őt mozdítani. De addig, míg vizsgálattal nincsenek megállapítva, nem közzétehetjük a felhozott konkrét vádakot. — Hogy pedig a szerkesztők ismerőseinek használatára átengedje az írógépét, az már csak egészen privát dolog, s abból semmi titkos összeállításra nem lehet következtetni.

Megszólal a Zemplén is, és nagyon haragosan ír a *Bernáth Béláról* szóló cikkünk felől. Rossz néven veszi, hogy orrfasorán korruptió szavunkat mondjuk Szirmaynak azt a felfogását, hogy a tokajit nem ejthetik el *Bernáth Béla*, mert sok szivességet tett nekik. S kijelenti, hogy nem a magán — szivességekre gondolt, hanem arra, hogy *Bernáth Béla* temérdekot fáradozott Tokaj-Hegyalja élére költésében, hát megérdemli, hogy a mási kerület ezután is megválassza.

Konstatáljuk, hogy a Zemplénnek ez a felfogása egy hajszállal se kevésebb korruptió szagu, mint a másik. Igonis, tudjuk, hogy mi a korruptió. Választási korruptió az, ha valaki bármiféle tekintet és érdek miatt is meggyőződése ellenére szavaz.

Hogy ez a tekintet nem közvetlen magánérdek, hanem a kerület érdeke, vagy személyes rokonszenv, az legfeljebb enyhítő körülmény, de nem változtat a korruptió tényén, épen úgy, mint az emberölés tényét nem változtatja meg, ha pl. szerelemből vagy féltékenységből történik. Sőt valamint az emberölés, ha azért történik, hogy elvagyjunk az áldozat pénzét, már nem emberölés, hanem rablás, — ép úgy a korruptió, ha közvetlen anyagi érdekből történik, már nem pusztán bűn, hanem gyilakosság. De korruptiónak korruptió marad akkor is, ha nagyobb közönség érdeke kedvéért szavaz valaki meggyőződése ellen, — mint pl. mikor a komlósiak azért szavaztak a kormánypártra, mert a jelölt egy harangot vett nekik, vagy mikor a

patakiak azért szavaztak *Ballagira*, hogy kicsinálja a szolgabíróiságot, s ha a mádiak azért szavaznak *Bernáth Bélára*, mert a Hegyaljáért sokat tett.

Bizony korruptió ez mind, s akiknek ép érseke van a politikai erkölcs iránt, az nem minősítheti másnak.

Végül *Biro Pál* is nyilatkozik a Zemplénben, erre azonban régmert okokból nem vagyunk hajlandók reflektálni.

Nyilatkozat. Cerberus a „Zemplén” 48. számában foglalt tudósításában arról is megemlékezett, hogy az ápr. 19-iki tokaji népgyűlésen a tokaji dalárda és tüzoltóság is megjelent, s azt írja, hogy nem tudja senki, hogy mit keresett ott a két egylet. A tüzoltósághoz semmi közöm; hanem mint a dalárda, — elfogadott nevén Tokaji Polgári Énekkar — az időszertint karnagya, nem Cerberus támadására — mert azt semmibe se vessem, hanem a nagyközönség iránti kötelességből próbálom megmagyarázni, hogy mi végett jelent meg ott az énekkar.

Hát, kérem, annak a célja minsterileg jóváhagyott alapszabályai értelmében — megjelenni a templomi a temetési istentiszteleteken, a hazafias ünnepeleken, s énekével a hívők lelkeit Istenhez emelni, a gyászolókat vigasztalni, hazafiai örömet vagy hit megsejtenni, — felekezeti politikai pártkülönbösg nélkül. Az az énekkar ez esetben annál inkább hivatva érezte magát a népgyűlés-rendező bizottság felhívására megjelenni s közreműködni, mert minden egyes tagja szerény, de hazafiasan érző polgár lévén, tudta hogy ott azt fogja hallani, azt az érzést fogják nyilvánítani, a mi neki is fáj, az ellen a követelés ellen emelheti fel szavát, melyet nemzetilem célja mellett az ő véréből, az ő keserves verítékkel szerzett fillőreiből akarunk értevesztetni. Ez a testület egy önálló szervezettel bíró, független tagokból álló egyesület, mely sem Cerberustól, sem senki másától nem fog illetéketlen s meg nem érdemelt leckeit elfogadni, kivált olyankor, midőn jól felfogott kötelességét teljesítette, mint e népgyűlésen is. Cerberus kirohánását tehát az énekkar nevében ezeneml visszautasítom.

Többi okatlan támadásaira — mint a népgyűlési rendező bizottság egyik tagja — csak annyit jegyzek meg, hogy nagyon szép a beismerés: hanem aki nyilvánosan kezoirását adja, hogy pataki jogász létére, — mert értesülésünk szerint C. a kollegium küszöbét kopatja — talán szólna tovább nem tud számolni, a mit most már egész Tokaj elhiszen neki, az ne állítson olyat, ami vas-tag — fejezzük ki finomul — tévedés; pld., hogy Tarcalról 2 választó volt jelen, vagy hogy zempléni szavazópolgár 50-nél több nem volt látható, holott mind a két numerust 10-15-let bátran megszorozhatta volna; hanem követelje vissza a tandíjat attól, aki oly sokra tanította az aritmetika nemes tudományából. Tokaj, 1903. ápril. 28.

Demjén Kálmán.

A tokaji mamelukok. 1903. ápr. hó 26-ára *Bernáth Béla*nak elégteltelt adandó értekezletre hívták Tokaj város választó polgárságát. Meg is jelent a polgárság szép számmal. *Dr. Engl Jakab** szóalt fel először, de nem volt szerencséje, mert ahányszor csak *Bernáth* nevét említette, mindannyian ékteleen abugódsak és lárna tört ki. Persze nem igen tett szert ez sem Englinek, sem a többi kormánypárti urnak. De van ám ész a t. dr. Engl ur koponyájában. Kap-

* Dr. Engl ur még az 1896-iki választásnak, mint *Andrássy Gyula* főkorotese, a lohevesebb ellenfele volt *Bernáth Bélának*. Kérjük már most: melyiknek változott azóta a meggyőződése, hogy most ilyen szépen összekorult? Mert valamelyiknek változnia kellett, vagy Englinek, vagy *Bernáthnak*.
Lám, ilyen az élet!

ta magát s felhívta azokat, akik nem választópolgárok, továbbá azokat, a kik nincsenek vele egy nézetben, hogy hagyják el a termet. Persze nem kellett ezt kétszer mondani. Kivonult az összegyűlt polgárság nagy része, úgy hogy alig maradt benn harmine választó. Az ily módon kifőzszakolt rendben és csendben aztán nyugodtan folytathatta dr. Engl ur gyűnyörű (?) szónoklatát, amelynek halása alatt a harmine tagból álló, de azért dr. *Króczner László* elnök által népes-nök nevezett népgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy *Bernáth Béla* tőrgyűlést üdvözlik, biztosítván őtet törhetetlen bizalmukról.

No kedves *Bernáth Béla* képviselőnk, most már igazán boldog s nyugodt lehetsz. Hogyne, Tokaj város 30 polgára törhetetlen bizalmal viseltetik irántad, — kell-e ennél több neked? Ugye nem?

SZÍNHÁZ.

Első este: *Királyné dragoynosa.*

Jámbor ócskaságot választott Komjathy első előadását. Tulajdonképen helyesen tette, mert nagyon el lennének kényeztetve, ha mindjárt első este valami nagyon jó darabot adott volna. Bevezetésül unatkozhatunk is egy kicsit: majd mulatunk Loute-on meg Lotti ezredesein.

Ennek a Királyné dragoynosának igen közepes, az ember lelkében semmi nyomot nem hagyó a muzsikája, olyan, amit alig hogy meghallgat, már elfelejt az ember. Nem hiába, hogy cseh neve van a szerző-jének, de nem is sokkal különb, mintha egy valódi cseh irta volna. A szöveg még a muzsikánál is közepesebb, — a legőcskébb, a legelcsépelebb operett-rekvizitumokból van összetakolva. Az benne a legjobb vicc, mikor egymás lábára lépnek az emberek. Azután van benne gróf, aki felsőkik a padlásra, másik gróf, aki egy katona ruhájába öltözik, s aztán a helyett elfojják, — van két vetélytárs, akik egy szép hölgy kezéért küzdenek, és a vége az, hogy a hölgyet a kettő közül elnyeri egy harmadik, — szóval retentően új eszmék és gondolatok. Ezek váltakoznak szőprnen unalmas egymásutánban 3 felvonáson át. — Semmi igaz összefüggés és értelem nincs az egészben, de ez mégse az új angol operettek imponálóan kedves értelmelensége, hanem inkább bosszantó ostobaság.

Ezért alig volt valami hatása az előadásnak, hiába játszottak nagyon jól a szereplők.

Nagy Gyula csinált még legtöbb jövedvet az ő zenidális mőködésével meg *Palásthy* a kuplólis. (Nem értjük, minek kuplóják ő nekünk a kassai sikkasztásról. Hiszen van nekünk olyan gyönyörű árvakassza-sikkasztásunk, hogy emellett elbujhat a kassai. Mert akármit mondanak is de sikkasztás dolgában egy megye se fözi le Zemplént.)

Az természetes, hogy a legtöbb tapsot *Koulóssy Emma* kapta, aki nagyon tetszetős volt, s még ebben a rossz darabban is jól játszott, de mégse volt kellő hangulata. *Bárdos Irma* is nagyon jól nézett ki, s kedves volt.

Az új komikát, *Gerő Idát* is ma láttuk, egy nem neki való szerepben, úgy, hogy egyelőre nem is mondhatunk róla bírálatot.

Székelly remekül énekelt, *Vágó és Makray* is megtették, amit lehetett. A karszemélyzet is megszapordott tavaly óta, — most már 24-en vannak.

Nagyon előzékenyen járt el Komjathy a bérlőközönséggel szemben. Úgy változtatja ugyan a műsort, hogy minden új operettnek az első előadása lesz bérlésben, s minden második bérlészetben, és így a premiért a bérlők élvezhetik.

HIREK.

— Május—Július. —

A május—júliusi negyed alkal-mával bizalmal kérjük ama tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, az előfizetést megújításra és lapunknak ismerőseik körében való terjesztésére. — *A kiadhatóval.*

— **Kinevezés.** A pénzügyminiszter *Domokos István* a tokaji adóhivatalhoz adótitázzé nevezte ki.

— **Lelkészi kinevezés.** *Andrejczó János* márk-cseményei h. lelkes Hun-kócra rendez lelkészül nevezett ki.

— **Halálhöz.** Özv. nyomárki *Nyomárkay István* szül. *Reszegey Mária* folyó hó 25-én estéli 10 órakor, életének 78-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. A boldogult hült tetemet f. hó 27-én d. e. 10 órakor szentelték be Sátoraljai helyben és f. hó 28-án d. e. 11 órakor Kis-Roz-vályon helyezték örök nyugalomra. Áldás és béke lengjen porai felett.

— **A sátoraljai helyi függetlenségi kör közgyűlése** április 26-án *Matolai Etele* díszelnöklété és *Pékary Gyula* elnök vezetésé, valamint a kör tag-jainak élénk érdeklődése mellett folyt le.

Pékary Gyula megnyitotta egy tartalmában mint előadásában lendítet szónoklat volt, melynek hatását fokozta dr. *Busa Barna* titkári jelentése. Mindkét előadásból meggyőződött a lelkes polgárság, hogy a kör eddigi rövid, de jelentősége multjára büszkén tekinthet vissza; mert ez a kör az eddig elért szép eredmények után immár 464 tagjával és erős ösztartásával szilárd tőnyerő lett a megyei és helyi közéletben.

A mult évi számadás és a folyó évi költségvetés jóváhagyása után a közgyűlés *Fuchs Jenő* pénztárnok, *ifj. Horváth József* háznagynak és *Bettelheim Sándor* visszalépett jegyzőnek sikeres buzgalomkért köszönetet szavazott. A kör új jegyzőül egyhangulag dr. *Hunyor Sándort* és dr. *Bánoszy Kálmánt* választották meg.

A választmányban megválasztott helyekre *Turai János* és *Kulics János* eddigi póttagok választottak.

A napirend kimerítése után a közgyűlést *Pékary* elnök élénk éljenzés közben berekesztette, de a közönség el nem omlott, hanem az estély lelkes hangulatban, családiasan együtt töltötte.

— **A Carolineum zárda kápolnájában,** mint az elmúlt években szokásban volt az intézet vezetősége májusi ajtatosságot tartat. Ez éven *Gruška Lajos* pápai kamarás, sárospataki plébánost sikerült a szent-beszédek tartására megnyerni, aki f. hó 30-án, csütörtökön d. u. 5 órakor kezd meg szent beszédek sorozatát.

Hetenként kétszer lesz prédikáció. Minden egyes alkalommal tudtára fogja adni a megjelent hívő közönségnek a következő szent-beszéd megtartásának napját és idejét. — Szerdán és Sombaton d. e. 11 órakor, Vasárnap d. u. fől 8-kor, Hétfőn, Kedden, Csütörtökön és Pénteken d. u. 5 órakor lesz a szokásos májusi letenye. — Az intézet vezetősége nem mulaszthatja el az alkalommal Sátoraljai helyi városának rk. közönségét felhívni, hogy ezen ajtatosságon menél nagyobb számmal jelenjenek meg.

A Carolineum előhívására.

NYILT-TÉR)

Nyilatkozat.

A Felsőmagyarországi Hírlap 32-ik számában megjelent *Sipos József* abarai földész nyílt levelére nincs mit válaszolnom, miután az ígylet ügyvédemnek átadtam, s annak idején a bíróság határozatát nyilvánosságra fogom hozni. Addig is ehhez az emberhez több szavam nincs. Abara, 1903. ápr. 23.

Kendecsy Pál tanító.

Kiadótulajdonos:
LANDESMANN MIKSA,

Mészáros Miklós

a magyar kir. szabad. osztálysorsjáték főárusítója

Budapest, VIII., József-körút 22-24.

ajánlja a m. kir. szab. osztálysorsjegyek főáradájából való közvetlen beszerzését **eredeti árakban:**

$\frac{1}{8}$ 1.50 $\frac{1}{4}$ 3.— $\frac{1}{2}$ 6.— $\frac{1}{1}$ 12.— korona.

Megrendeléseket czélszerűségi postautalványon kérem

Huzás már május hó 22 és 23-án.

Új szabó-üzlet

Budapestről.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy a Rákóczy-utcán lévő Gyarmathy-féle házban egy — a mai kor minden kívánalmainak megfelelő

uri férfi divat-ruha szabó-üzletet

nyitottam, hol is mindennemű angol és modern szabású férfi ruhákat a raktáron lévő legfinomabb angol, francia és honi kelmékből a legújabb divat szerint gyorsan és ízlelősen készítek.

A fővárosban számos éven át gyakorlatilag szerzett tapasztalataimnál fogva azon kellemes helyzetben vagyok, hogy a legkényesebb ízlésnek is megfelelek, miért is számos látogatást és pártfogást kérve maradtam

teljes tisztelettel

Sant Mór

Tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy

szabászati iskolámat

a vörös ökr épületből mátol fogva a **Gireth-féle házba**. Klein Albert fűszerüzlet emeleti helyiségében helyeztem át.

S. a. Ujhely, 1903. apr. 28.

Kiváló tisztelettel

özv. Kubiczky Károlyné.

Azonnal száradó, tükör fényes

Weyrauch-féle

szesz-máz padló festék

egyedüli raktára

Malártsik György utóda

fűszer-, bor-, esemege-, ásványvíz- és mag-kereskedése
SÁTORALJA-UJHELY.

Tanító urak figyelmebe!

100 db finom, vastag papirosra nyomott

vizsga-lapot

1 K. 40 fillérért szállít

Landesmann Miksa és Zsa

könyvkereskedése S. a. Ujhelyben.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK

A KIADÓHIVATALBAN.

Hirdetmény.

A lasztoméri fogyasztási szövetkezet **1903. apr. hó 30-án délután 4 órakor** a gör. kath. elemi népiskola helyiségében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a tisztelt részvényesek ezenel meghívotnak.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság 1902. évi jelentése és a zárszámadások beterjesztése.
2. A felmentvény megadása.
3. Felügyelő-bizottsági tagok választása
4. Esetleges indítványok

Lasztomér, 1903. apr. 21-én.

Igazgatóság.

1.000.000.
KORONA
ESETLEG A LEGNAGYOBB NYEREMÉNY!!

JEGYZÉKE az

55.000 nyereménynek.

Legnagyobb nyeresemény a legszerencsésebb esetben:

1.000.000 korona.

Korona

Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsollatnak és készpénzben fizetendők.	1 jutalom	600000
	1 nyer. á	400000
	1 " "	200000
	2 " "	100000
	1 " "	90000
	2 " "	80000
	1 " "	70000
	2 " "	60000
	1 " "	50000
	1 " "	40000
	5 " "	30000
	3 " "	25000
	2 " "	20000
	2 " "	15000
	36 " "	10000
67 " "	5000	
3 " "	3000	
437 " "	2000	
503 " "	1000	
1525 " "	500	
140 " "	300	
34450 " "	200	
4350 " "	170	
4550 " "	130	
100 " "	100	
4350 " "	80	
2350 " "	40	
55.000 nyer. és jut. sor. összeg	14.459.000	

Kiváló szerencse Jöröknél.

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Ciz millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legesélydúsabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nem sokára újból kezdetét veszi.

110.000 sorjegy 55.000

pénznyereménnyel sorsaltatik ki, tehát az összes sorsjegyek fele nyer a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizennégy millió 459.000** koronát egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállala állami felügyelet alatt áll.

Az I-ső osztály **eredeti sorsjegyeinek** tervszerű betétjei a következők:

egy nyolczad $\left(\frac{1}{8}\right)$ Kt — **75** vagyis **150** korona
 egy negyed $\left(\frac{1}{4}\right)$, **150** , **3.—** ,
 egy fél $\left(\frac{1}{2}\right)$, **3.—** , **6.—** ,
 egy egész $\left(\frac{1}{1}\right)$, **6.—** , **12.—** ,

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz** beküldése ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb

f. évi május hó 2-ig

bizalommal **hosszánk** beküldeni.

Jörök A. és Társa bankháza Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete.

Főáradánk osztálysorsjáték osztályai:

Főislet: VI, Terés-körút 46. a.

Fiókok: 1. Váci-körút 4.

2. Museum-körút 11.

3. Erzsébet-körút 54

Rendelőlevél levágandó.

TÖRÖK A. TÁRSA bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyeit a hivatalos tervvel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben (utánvételezni kérem) (postautalvánnyal küldöm.) (mellékelem bankjegyekben (bélyegeken)) A nem tetsző törlendő.

Pontos cím